

GEESTELIJKE

18 januari 2009,
17 januari 2010, 16 januari 2011,
15 januari 2012, 20 januari 2013

doelgroepen doelstellingen vakken kerndoelen

Inleiding

World Religion Day

In de serie 'beroepen' die de PerDagWijzer-reeks voor de middenbouw aanbiedt, behandelt deze lesbrief het beroep geestelijke. Al naargelang de godsdienst die geestelijken vertegenwoordigen, hebben ze verschillende namen, bijvoorbeeld pastoor (rooms-katholicisme), dominee (protestantisme), imam (islam) of rabbi (joodse godsdienst). De leerlingen krijgen inzicht in hun rol in de maatschappij vroeger en de werkzaamheden die ze daarbij uitvoeren.

In 1949 heeft de Nationale Geestelijke Vergadering van de Baha'i-beweging in de Verenigde Staten besloten de derde zondag van januari uit te roepen tot Wereldreligiedag. Op die dag worden priesters van alle godsdiensten in het zonnetje gezet. De eerste Wereldreligiedag was op 15 januari 1950.

Doelgroep

Leerlingen van de groepen 5 en 6 van het basisonderwijs (8-10 jaar)

Doelstellingen

- Leerlingen hebben nagegaan hoe ze in hun eigen dagelijks leven met geestelijken in aanraking komen;
- Leerlingen hebben gezien dat priesters en gebedshuizen al naargelang de godsdienst die ze vertegenwoordigen, een aparte naam hebben;
- Leerlingen kunnen uitleggen wat voor werkzaamheden geestelijken vroeger uitvoerden en hoe ze werden opgeleid;

- Leerlingen kunnen uitleggen wat geestelijken nu doen en hoe ze worden opgeleid;
- Leerlingen hebben hun taalvaardigheid aangewend om een idee te krijgen van waarom geestelijke hun beroep hebben gekozen en wat die gedaan hebben en een geestelijke te worden.

Vakken en kerndoelen

Leergebiedoverstijgende kerndoelen

Gebruik van uiteenlopende leerstrategieën

3. De leerlingen kunnen bij uiteenlopende strategieën en vaardigheden gebruiken:
 - a) ze kunnen gerichte vragen stellen aan personen;
 - b) ze kunnen feiten van meningen onderscheiden;
 - c) ze kunnen relevante informatie zoeken en verwerken uit andere bronnen, waaronder een woordenboek, een atlas, een register;
 - d) ze kunnen samenwerken en met elkaar overleggen om gezamenlijk tot oplossingen te komen;
 - e) ze kunnen achteraf beoordelen of hun strategie een goede was.

Nederlands

A Domein mondelinge taalvaardigheid

2. De leerlingen kunnen
 - de inhoud en bedoeling van wat er tegen hen gezegd wordt begrijpen;
 - verslag uitbrengen;
 - iets uitleggen;
 - hun ervaringen, mening, waardering of afkeuring op persoonlijke wijze weergeven;
 - deelnemen aan een formeel gesprek.

Oriëntatie op mens en wereld

Geschiedenis

E Domein historische gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen

- 14 Leerlingen kennen in grote lijnen de volgende belangrijke hedendaagse en historische gebeurtenissen, verschijnselen, ontwikkelingen en personen in de geschiedenis:
 - nomadische samenlevingen in de prehistorie in West-Europa;
 - agrarische samenlevingen in de prehistorie in West-Europa;
 - de Romeinse invloed in Nederland;
 - de middeleeuwse samenleving in West-Europa;
 - de naoorlogse samenleving in Nederland, waaronder in elk geval de ontwikkeling van de welvaartsstaat;
 - hedendaagse Europese en mondiale verhoudingen, waaronder in elk geval: de ontwikkeling van multiculturele samenlevingen na 1945; de Europese Unie; veranderingen in Oost-Europa.

Samenleving

- 16 De leerlingen kunnen enkele aspecten van groepen in onze samenleving beschrijven waaronder in elk geval:
 - kenmerken van leefeenheden, overeenkomsten en verschillen;
 - enkele vormen van groepsgedrag en factoren die daarvoor bepalend zijn;
 - overeenkomsten en verschillen tussen etnische groepen;
 - discriminatie en tolerantie;
 - emancipatie.

- 17 De leerlingen kunnen overeenkomsten en verschillen noemen tussen enkele geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen. Het gaat dan met name om leefgewoonten en feest- en gedenkdagen.

Illustraties

CMO en zijn licentiegevers, JayBob's Bible Toons.

W

werkbladen

GEESTELIJKE

Geestelijke of priester

Een geestelijke of priester is iemand die in dienst is van een kerk of een ander gebedshuis.

Iedere godsdienst heeft zijn eigen naam voor die geestelijke. Iedere godsdienst heeft ook een eigen naam voor het gebedshuis.

1. Vul de namen van de verschillende geestelijken in.
Vul ook de namen van de verschillende gebedshuizen in:

	<i>Geestelijke</i>	<i>Gebedshuis</i>
<i>Katholicisme</i>		
<i>Protestantisme</i>	Dominee	
<i>Islam</i>		
<i>Jodendom</i>		
<i>Boeddhisme</i>		Tempel
<i>Hindoeïsme</i>		

Boeddhistische tempel aan de Zeedijk in Amsterdam

2. Hoe herken je een priester?

Maak een tekening van een geestelijke van je eigen geloof. Als je niet gelovig bent, teken dan een geestelijke die je kent, bijvoorbeeld van televisie.

Waaraan herken je jouw priester?

De geestelijke en zijn werkplek

Er zijn mensen die van beroep priester zijn. Toen je nog maar net geboren was, ben je misschien al bij een priester geweest, of is een priester bij jou thuis geweest.

1. Wat deed de priester toen voor jou?

.....

Daarna ben je misschien wel eens naar de werkplek (= kerk, moskee, synagoge, tempel) van de priester geweest. Sommige mensen doen dat iedere week, steeds op dezelfde dag van de week. Dan houdt de priester daar een gebedsdienst.

2. Ga je zelf wel eens naar een gebedsdienst? Of ken je iemand die dat wel eens doet?

.....

Bij welke godsdienst hoort die dienst?

.....

Op welke dag in de week wordt de dienst gehouden? Op dag.

3. Komt er wel eens een priester op jullie school?

Zo ja, wat komt hij daar doen?

.....

4. Komt er wel eens een priester bij jullie thuis?

Zo ja, wat komt hij daar doen?

.....

Priesters vroeger

Priesters zijn er al duizenden jaren. Misschien ken je de druïde Panoramix wel uit de strip Asterix. Deze strip gaat over de avonturen van Asterix die in de Romeinse tijd* spelen. Panoramix heeft niet echt bestaan. Maar druïden hebben wél echt bestaan. Het waren Keltische priesters. De Kelten waren een volk dat in Frankrijk, Engeland en nog enkele andere landen woonde.

* 625 v. Chr – 456 n. Chr.

1. Welke drank maakte Panoramix voor zijn dorpsgenoten?

.....

Wat voor plant moet daar altijd in?

.....

Wat mag Panoramix alleen gebruiken om die plant van een boomtak af te snijden?

.....

Wat gebeurt er met je als je het opdrinkt?

.....

Een andere bekende druïde is de tovenaars Merlijn uit de verhalen van Koning Arthur (400-600 n. Chr.)

In de tijd van Asterix en Koning Arthur is een priester iemand die contact heeft met goden.

Goden zijn wezens die je niet kunt zien en machtiger zijn dan mensen. De priester houdt met de mensen uit het dorp erediensten voor de goden. Ook geeft hij godsdienstles. Hij vertelt zijn dorpsgenoten aan welke godsdienstige regels ze zich moeten houden.

Vroeger zei men dat de goden boos waren als het bliksemde

Als de dorpingen dat doen, zijn de goden tevreden en zorgen die goed voor hen. Doen ze dat niet, dan worden de goden boos. Dan zorgen ze voor narigheid. De oogst mislukt bijvoorbeeld of mensen en boerderijdieren worden ziek.

2. Van wie leer jij je nu hoe te gedragen?

.....

Om de goden te vriend te houden, gaven mensen offers aan de priester. Die gaf ze weer aan de goden. De offers waren bijvoorbeeld vruchten en bloemen; of dieren die werden geslacht. Mensen gaven ook offers als ze de goden wilden vragen iets voor hen te doen. Als iemand op reis ging bijvoorbeeld, vroeg hij de goden om hem te beschermen tegen ongelukken.

3. Wat betekent het woord slachtoffer?

.....

Waar zou dat woord vandaan komen?

.....

Druïden en andere priesters waren ook tovenaars, dokters, waarzeggers en geleerden die veel van de natuur afwisten. Ze konden bijvoorbeeld zeggen wanneer het tijd werd om te zaaien en te oogsten. Dat was heel belangrijk want in die tijd was bijna iedereen boer.

Ook gaven ze raad aan het dorpshef en aan andere dorpselingen. Ten slotte waren priesters leraren. Ze leerden jonge mensen die priester wilden worden hun vak. Die moesten gedichten, toverspreken en andere teksten uit het hoofd leren.

4. Naar wie ga je tegenwoordig toe als je ziek bent?

.....

5. Hoe weten boeren tegenwoordig wanneer ze moeten zaaien en oogsten?

.....

6. Moet je op school wel eens iets uit je hoofd leren?

Zo ja, wat dan wel?

.....

Zo nee, waarom hoef je niet uit het hoofd te leren?

.....

Priesters nu

De meeste priesters van nu in Nederland werken voor de islam, de christelijke of de joodse godsdienst. Ze kennen één god. Bij hun gebedsdiensten lezen ze voor uit een heilig boek. Daarna legt de priester uit wat hij heeft voorgelezen. Het boek vertelt hoe mensen met elkaar moeten leven. Ze geloven dat god zelf dat aan de mensen heeft verteld en dat die het hebben opgeschreven. Zo is het boek ontstaan.

1. Hoe heet het boek waar de priester van jouw godsdienst uit voorleest?

.....

Sommige priesters van nu leiden andere mensen tot priesters op. Die hebben eigen scholen. Mensen die dominee of pastoor willen worden, gaan naar een seminarie. Je kunt het ook worden door op een universiteit theologie te studeren (theos is Grieks voor 'god'). Er zijn ook scholen waar imams of rabbijnen worden opgeleid.

2. Je hebt gezien dat priesters van nu gebedsdiensten houden en aan mensen vertellen hoe ze moeten leven. Zoek op wat je bij Opdracht 1, 3 en 4 van Werkblad 2 hebt opgeschreven.

Noem nog twee andere dingen op die priesters doen.

.....

.....

3. Kringgesprek: doen pastoors, dominees, imams en andere priesters hetzelfde werk? Of zijn er ook verschillen?

Waarom worden sommige mensen priester?

World Religion Day

(Wereld Godsdienst Dag)

Iedere derde zondag van januari (In 2005 is dat 16 januari) is het Wereldreligiedag (religie = godsdienst). Dan worden alle priesters in Nederland en in andere landen in het zonnetje gezet. Het maakt dan niet uit welke godsdienst priesters hebben. Priesters die verschillende godsdiensten hebben, vertellen elkaar waarom ze priester zijn geworden. Ook praten ze met elkaar over hun werk en gaan ze na hoe ze elkaar kunnen helpen.

Eindopdracht: Neem een vraaggesprek af bij een priester. Vraag hem:

- Waarom hij priester wilde worden.
- Wat hij daarvoor moest leren.
- Op wat voor school hij dat allemaal heeft geleerd.
- Wat hij het belangrijkste vindt om te doen als priester.

Een hindoeïstische geestelijke, een protestantse dominee, een islamitische imam en een katholieke priester luisteren samen naar een toespraak

Handleiding

Geestelijke of priester

Wat is een geestelijke of priester? Hoe herken je iemand met zo'n beroep?

1. Laat de leerlingen in kleine groepjes informatie zoeken. Leerlingen die vanuit hun eigen religieuze achtergrond de namen kennen, mogen deze natuurlijk 'voorzeggen'.

	<i>Geestelijke</i>	<i>Gebedshuis</i>
<i>Katholicisme</i>	Pastoor	Kerk
<i>Protestantisme</i>	Dominee	Kerk
<i>Islam</i>	Imam	Moskee
<i>Jodendom</i>	Rabbi	Synagoge
<i>Boeddhisme</i>	- *	Tempel
<i>Hindoeïsme</i>	Hindoe-geestelijke**	Tempel

* Het boeddhisme kent geen geestelijke leiders

** Er is geen aparte naam voor een hindoe-geestelijke (zie ook de website van de Nederlandse Opleiding Hindoe Geestelijken: <http://www.nohg.nl/index1.htm>)

2. Laat leerlingen tekenen wat ze weten van de geestelijke van hun eigen religieuze richting of van wat ze op tv hebben gezien als ze niet gelovig zijn (kleding, uiterlijk, religieuze symbolen)

De geestelijke en zijn werkplek

Geestelijken spelen in meerdere of mindere mate hun rol in het dagelijks leven van de leerlingen. Op dit werkblad kunnen leerlingen nagaan hoe dat in zijn werk gaat. Bij opdracht 3 en 4 schrijft u op het schoolbord of een groot vel papier op wat leerlingen voor antwoorden geven. Maak daarbij twee rubrieken: werkzaamheden van geestelijken op school en werkzaamheden van geestelijken bij mensen thuis.

1. Praktiserende christenen laten hun kinderen dopen in een kerk. Islamitische families laten hun zoons besnijden. Dat gebeurt vaak als ze nog een zuigeling zijn, maar soms pas als ze zes jaar oud zijn. Dat gebeurt thuis door een besnijder en onder toezicht van een imam.

Praktiserende joodse families brengen hun kinderen kort na hun geboorte naar een synagoge waar de rabbijn hen een naam geeft. Meestal is het de naam van een figuur uit de thora. Ook laten ze jongens acht dagen na de geboorte besnijden, meestal door een dokter of een rabbijn.

2. De antwoorden zijn voor de protestantse godsdienst en het rooms-katholicisme: zondag; voor de joodse godsdienst: zaterdag; voor de islam: vrijdag. Sommige kerken houden ook iedere zaterdagavond een gebedsdienst. Gebedsdiensten rond doop, huwelijk en uitvaart vinden op iedere dag van de week plaats.
3. Op bijzondere scholen wordt godsdienstles soms door een priester gegeven. Meestal doet de meester of de juf dat. Ook nodigen scholen priesters uit om een speciale dienst te leiden, een rouwdienst voor een overleden leerkracht of leerling bijvoorbeeld.
4. Priesters houden huisbezoekers bij mensen die bij hun geloofsgemeenschap horen. Ze bezoeken mensen ook om hen op een speciale gebeurtenis voor te bereiden, de doop van een kind bijvoorbeeld of een huwelijk. Ze bezoeken mensen die in ernstige geestelijke of lichamelijke nood verkeren, bijvoorbeeld omdat die terminaal ziek zijn. Ten slotte bereiden ze kinderen voor op een inwijdingsritueel. Bij rooms-katholieke kinderen is dat bijvoorbeeld de eerste heilige communie. Meestal krijgen ze die als ze in groep 5 of 6 van het basisonderwijs zitten.

Priesters vroeger

Op dit werkblad zien leerlingen wat het beroep van geestelijke in vroeger tijden inhield.

1. Panoramix maakte een toverdrank. Daar gebruikte hij maretak voor, een plant die aan boomtakken groeide. Panoramix moest maretak altijd met een gouden snoeimes van boomtakken afsnijden. De toverdrank maakt je enorm sterk. Dorpelingen die het opdronken, konden op hun eentje een heel regiment Romeinse soldaten uit elkaar slaan.
2. Meestal zijn dat de leerkracht op school en opvoeders thuis. Kinderen die godsdienstlessen volgen op een zondagsschool, leren het ook van predikanten die daar lesgeven.
3. 'Slachtoffer' (slacht-offer) betekent oorspronkelijk dier (of mens) dat als offergave wordt gedood. Daarna worden mensen en dieren die bij een ongeluk of ramp of door een misdrijf om het leven komen, slachtoffers genoemd.
4. Mensen die ziek zijn, raadplegen nu een dokter.
5. Boeren leren dat (en verder alles wat bij het uitoefenen van hun bedrijf van pas komt) tijdens hun opleiding. Ook krijgen ze informatie van weerkundigen, adviesbureaus en de overheid.
6. Leerlingen van groep 5 en 6 leren teksten van liedjes en versjes uit het hoofd. Naarmate ze beter leren lezen en schrijven, is het minder vaak nodig om iets uit het hoofd te leren. Steeds meer dingen die ze leren, kunnen ze wanneer dat van pas komt, opzoeken in een boek of andere tekst en in wat ze zelf bij het leren hebben opgeschreven. Op sommige bijzondere scholen leren kinderen religieuze liederen uit het hoofd.

Priesters nu

Leerlingen zien wat geestelijken tegenwoordig doen en wat voor verschillen er zijn met geestelijken vroeger

1. Bij rooms-katholieke en protestantse gebedsdiensten is het boek de bijbel, bij gebedsdiensten in een moskee is dat de koran en bij gebedsdiensten in een synagoge is dat de thora (op de afbeeldingen ziet u van links naar rechts een koran, een thora en een bijbel).
2. Nog niet genoemd zijn bijvoorbeeld huisbezoek, het sluiten van huwelijken, het leiden van begrafenissen.
3. Kringgesprek: u vraagt de klas of het bij het werk dat een geestelijke doet enig verschil maakt of een geestelijke een dominee, een imam of iets anders is.

Waarom worden sommige mensen priester?

Op dit werkblad wordt uitgelegd wat Wereldreligiedag is. Daarna kunnen leerlingen meer leren over het beroep van geestelijke door een interview te houden met een geestelijke.

Eindopdracht: Groepjes van twee of drie leerlingen maken met een geestelijke (imams, dominees, pastoors of misschien geestelijken die een andere godsdienst aanhangen) een afspraak om een kort interview te houden. Adressen en telefoonnummers van bedehuizen, pastorieën e.d. zijn te vinden in een gemeentegids of telefoonboek. Daarna brengen de leerlingen verslag uit van hun interviews. Geestelijken spreken soms van roeping. Ze voelden zich geroepen om priester te worden en besluiten die roeping te volgen.

Meer informatie op internet:

<http://www.worldreligionday.org>

Website van de organisatie die de viering van Wereldreligiedag coördineert

<http://home.hccnet.nl/am.siebers/reli-inleiding.html>

Overzicht van de wereldreligies

http://www.basislink.nl/leerkracht/lk_sa_geestelijk.html

Startpagina over geestelijke stromingen voor leerkrachten en ouders

<http://mediatheek.thinkquest.nl/~jra074/>

Thinkquest-website over geestelijke stromingen gemaakt door leerlingen van groep 7
Ankertje - Kompas